

INVENTARIZACE MAJETKU

- zákon o účetnictví § 29, 30 ukládá účetním jednotkám povinnost inventarizovat majetek a závazky a stanoví pravidla pro provádění inventarizací
- inventarizace je jednou z činností, která přispívá **úplnosti, průkaznosti a správnosti** údajů v účetnictví
- účelem je ověřit, zda stav majetku a závazků zachycený v účetnictví odpovídá skutečnosti
- provádí se alespoň 1x ročně

Rozdíl mezi pojmy inventura a inventarizace

Inventura

- proces zjišťování skutečného stavu majetku a závazků k určitému dni u jednotlivých složek
- ověřuje jak množství, tak hodnotu majetku a závazků
- podle způsobu zjišťování skutečného stavu se člení na:
 1. **Fyzickou inventuru**
 - u hmotného majetku
 - materiál na skladě, zboží na skladě
 - skutečné stavy se zjišťují přepočtením, převážením, přeměřením
 2. **Dokladovou inventuru**
 - položky, které neumožňují provést fyzickou inventuru
 - pohledávky, závazky, vzdálené umístění majetku
 - podle bankovních a úvěrových výpisů, výplatních listin, daňového přiznání, písemně uzavřených smluv...

Inventarizace

- obsahově širší pojem
- zahrnuje sice inventuru, ale navíc celý soubor dalších prací, např. porovnání skutečného stavu se stavem účetním, zjištění inventarizačních rozdílů, vyšetření příčin vznik inventarizačních rozdílů, vypracování návrhu na vypořádání inventarizačních rozdílů

Postup při provádění inventarizace

- zjišťování skutečného stavu majetku a závazků ke stanovenému datu
 - zapisováno do inventurních soupisů inventurní komisí
- vyčíslení rozdílů mezi skutečným a účetním stavem (přebytek, manko)
- objasnění příčin a vypořádání inventarizačních rozdílů

Inventurní soupisy

- **musí obsahovat:** podpisový záznam osoby odpovědné za zjištění skutečností a osoby odpovědné za provedení inventarizace, způsob zjišťování skutečných stavů, ocenění majetku a závazků k okamžiku ukončení inventury, okamžik zahájení a ukončení inventury a doklady nutné k jednoznačnému určení majetku a závazků

Druhy inventarizací

a) podle toho **kdy se provádí:**

1. řádné (pravidelné) inventarizace mohou být:

a) periodické

- účetní jednotky ji provádějí k okamžiku sestavení účetní závěrky
- inventarizují se veškerá aktiva a závazky účetní jednotky za každé účetní období, s výjimkou zásob DHM, který je v neustálém pohybu a nemá vlastní místo

b) průběžné

- provádí se postupně v průběhu celého účetního období
- možnost jejího provádění je vyhrazena pro inventarizace zásob, které se účtují podle druhů a pro dlouhodobý hmotný movitý majetek, který vzhledem k jeho funkci je v soustavném pohybu a nemá stálé místo, kam náleží (např. nákladní železniční vagóny)
- termín si stanoví sama účetní jednotka (majetek musí být inventarizován alespoň jednou za účetní období)

2. mimořádné

- provádí se v mimořádných případech jako je vznik podniku, jeho sloučení, rozdělení, po živelné pohromě, vloupání apod.

b) podle **rozsahu**

úplná – týká se všech složek majetku a závazků

díličí – týká se jen některých složek majetku a závazků

Termíny inventarizací

- inventarizace aktiv a závazků se provádí alespoň 1x ročně (ke dni sestavení ročních účetních výkazů)
 - je možné provést čtyři měsíce před a jeden měsíc po rozvahovém dni, pokud z časových důvodů není možné provést inventury k rozvahovému dni
 - účetní jednotky jsou povinny prokázat provedení inventarizace u veškerého majetku a závazků po dobu 5 let po jejím provedení

Inventarizační rozdíly

- **manko** – skutečný stav je nižší než účetní, nelze doložit dokladem nebo prokázat jiným způsobem stanoveným zákonem (za manko se nepovažují ztráty v rámci norem přirozených úbytků zásob, účetní jednotka si stanoví podmínky sama)
- **přebytek** – skutečný stav je vyšší než účetní
- **shoda** – stavy se rovnají

Zjištěná manka a přebytky nelze proti sobě kompenzovat s jedinou výjimkou – pokud k nim došlo v důsledku neúmyslné záměny obdobných druhů majetku, v takovém případě se zjištěná manka a přebytky vzájemně započtou a výsledný rozdíl se posuzuje podle toho, zda částka přebytků převyšuje částku mank, výsledný rozdíl je pak přebytkem nebo naopak mankem.

Ověření ocenění majetku

- při inventarizaci majetku se také porovnává, zda skutečná hodnota souhlasí s jejich oceněním v účetnictví
- v případě nesouladu se musí provést opravná položka
- u vybraných druhů majetku se používá také přecenění na reálnou hodnotu

Opravné položky

- cílem opravných položek je podat věrný a pravdivý obraz o majetku a jeho ocenění zachyceném v účetnictví
- opravnou položkou se (narozdíl od odpisů) vyjadřuje přechodné snížení hodnoty majetku
- opravné položky snižují hodnotu majetku nepřímo, tvorba opravných položek vyplývá ze zásady opatrnosti
- opravné položky nemohou mít aktivní zůstatek, nesmí se tvořit na zvýšení hodnoty majetku, nesmí se vytvářet rezerva i oprava ke stejnému majetku
- dělí se na zákonné a ostatní

Zákonné opravné položky jsou sice jen dočasné, protože jako všechny opravné položky (zákonné i ostatní) jsou tvořeny pouze na přechodné snížení hodnoty majetku, ovšem z pohledu daní z příjmů mají i přesto daňové výhody: snižují daňový základ zvýšený vznikem neinkasované pohledávky, lze je tvořit a čerpat pouze u vybraných pohledávek

Ostatní opravné položky mají vliv pouze na účetní výsledek hospodaření (majetkové účty)

Užitná hodnota zásob je vyšší než ocenění v účetnictví

- v takovém případě se o přírůstku neúčtuje z důvodu respektování zásady bilanční opatrnosti

Užitná hodnota zásob je nižší než ocenění v účetnictví

- snížení hodnoty
- musí se zjistit, zda je snížení hodnoty trvalé nebo dočasné

trvalé snížení - 549/112

dočasné snížení – opravné položky se tvoří k majetkovým účtům (DM, zásoby, finanční účty, pohledávky), tvoří se a čerpají do nákladů na účet 559/191

snížení (rozpuštění) opravných položek k materiálu – 191/559

ÚČTOVÁNÍ INVENTARIZACE VYBRANÝCH DRUHŮ MAJETKU A ZÁVAZKŮ

0. účtová třída – Dlouhodobý majetek

042 – stav k 31.12. musí být 0 (pokud není, je potřeba doložit, že má účetní jednotka v evidenci např. rozestavěnou budovu)

021, 022 – je nutné ověřit následující shody:

- a) pořizovací cena na účtech 021, 022 souhlasí s pořizovací cenou na kartách
- b) obrát MD na příslušných účtech odpovídá pořizovacím cenám přírůstku majetku na evidenčních kartách
- c) obrát Dal na účtech 02x odpovídá úbytkům majetku v pořizovacích cenách

08x – je třeba zkontrolovat jednak zůstatek na tomto účtu s výši opravek na kartách, a také případné obraty na straně MD účtů 08x musí odpovídat pořizovací ceně vyřazovaného majetku

Chybějící dlouhodobý odpisovaný majetek:

1) doúčtování zůstatkové ceny	549 / 08x, 07x
2) vyřazení DM z evidence	08x, 07x / 02x, 01x
3) předpis náhrady za manko zaměstnanci	335/ 648

Chybějící neodpisovaný DHM

549 / 03x

Nově nalezený dlouhodobý majetek (přebytek)

01x, 02x / 07x, 08x

1. účtová třída - Zásoby

111, 131 – stav k 31. 12. musí být 0, pokud tyto účty vykazují zůstatek k 31. 12., musí se tento zůstatek převést:

- a) zůstatek na MD (faktura bez příjemky) na účet 119 či 139
- b) zůstatek na Dal (příjemka bez faktury) na účet 389

112, 132, 123 – zůstatek k 31.12 musí souhlasit na inventurní soupis zásob, v případě inventarizačních rozdílů je nejprve nutné rozhodnout o charakteru zjištěných rozdílů, tj. zda se jedná o přebytek nebo manko, popř. přirozené úbytky

121 – je třeba zkontrolovat, zda zůstatek na účtu odpovídá skutečnému stavu rozpracovanosti k 31. 12.

Úbytek do výše norem přirozených úbytků zásob:

a) materiál	501 / 112
b) zboží	504 / 132
c) nedokončená výroba	581 / 121
d) výrobky	583 / 123
Manko	549 / 112, 132, 121, 123
Předepsaná náhrada za manko	335 / 648

Přebytek:

a) materiál, zboží	112, 132 / 648
b) nedokončená výroba, výrobky	121, 123 / 581, 583

V případě, že přebytek vznikl chybným účtováním při vyskladnění nakoupených zásob, potom lze účtovat předpisem 501, 504 / 112, 132 (se záporným znaménkem)

2. účtová třída – Finanční účty

211 – zůstatek k 31.12. musí souhlasit se skutečným stavem peněz v pokladně

Přílohou k inventarizaci pokladny by měla být výčetka peněz, tj. uvedení zjištěného počtu jednotlivých druhů papírových peněz a mincí.

Stav na účtu Pokladna musí souhlasit také se zůstatkem v pokladní knize.

Schodek pokladní hotovosti	569 / 211
Předpis náhrady za pokladníkem	335 / 668
Odcizení neznámým pachatelem	569 / 211
Přebytek pokladní hotovosti	211 / 668

221 – zůstatek k 31.12. musí souhlasit se stavem posledního výpisu z účtu

261 – stav k 31.12. musí být 0, pokud není, tak je třeba doložit dle zůstatku posledního výběru, odvodu

3. účtová třída – Zúčtovací vztahy

311, 321 – je nutné odsouhlasit zůstatky jednotlivých závazkových a pohledávkových účtů se skutečnou hodnotou pohledávek a závazků, tj. provést dokladovou inventarizaci (zůstatky musí souhlasit s knihou faktur – saldokonto). Je také vhodné provést odsouhlasení zůstatků (minimálně u významných položek) pohledávek a závazků u odběratelů a dodavatelů. Inventarizace této účtové třídy je velmi důležitá, neboť případné chyby v této třídě se mohou promítnout i na výsledkových účtech.

331, 336, 342 – zůstatek k 31. 12. musí souhlasit s vyúčtováním mezd k 31. 12. Na účtu **331** musí zůstatek odpovídat evidenci na mzdových listech (nevypacená mzda k 31. 12.). Zůstatek na účtu **336** musí odpovídat údajům z přehledů pro zdravotní pojišťovny a správu sociálního zabezpečení. Stav účtu **342** musí korespondovat s výší neodvedené daně z mezd (zpravidla za prosinec).

341 – zůstatek na tomto účtu (před zaúčtováním daňové povinnosti) by měl odpovídat výši záloh zaplacených v uzavíraném účetním období. Po zaúčtování daně by zůstatek měl souhlasit s pohledávkou nebo závazkem vůči finančnímu úřadu z titulu daně z příjmů (dle daňového přiznání, přeplatek na dani = pohledávka, doplatek daně = závazek)

343 – zůstatek na tomto účtu by měl odpovídat údajům posledního přiznání k DPH (za prosinec, respektive za čtvrté čtvrtletí). Výjimkou může být situace, že v předposledním měsíčním zdaňovacím období (tj. za listopad) vyšel v přiznání nadměrný odpočet, může být zůstatek na tomto účtu ovlivněn i tímto nadměrným odpočtem. Tento stav je způsoben tím, že zatímco daňová povinnost je splatná do 25. dne následujícího měsíce po skončení zdaňovacího období, nadměrný odpočet je vrácen finančním úřadem do 30 dnů od vyměření nadměrného odpočtu.